

ИСМАИЛ КАДАРЕ
(1936 – 2024)

„КОЙ ДОВЕДЕ ДОРУНТИНА“

БИОГРАФИЯ

Исмаил Кадаре е албански писател, роден на 28 януари 1936 година, в Аргирокастро (Южна Албания). Завършва гимназия в родния си град, след което и Албанска литература в Държавния университет в Тирана.

Творческия си път започва като поет. Дебютира със стихосбирката „Младежки вдъхновения“ (1954), след което до 1976 година издава отделни стихосбирки и сборници със стихове и поеми – „Мечтания“, „Моят век“, „За какво мислят тези планини“, „Избрани стихове и поеми“, „Слънчеви мотиви“, „Избрани поеми за деца“, „Автобиографията на народа в стихове“, „Време“, „Лирика“ и др.

БИОГРАФИЯ

- В прозата навлиза със сборник разкази, а през 1963 година, публикува и първия си роман „Генералът на мъртвата армия“, изграден върху едноименен разказ, публикуван преди това. Този роман разказва за италиански генерал и свещеник, които отиват в Албания, за да намерят останките на италиански войници, убити по време на втората световна война и е силен коментар за безсмислието на войната и сложността на националната идентичност.
- През 1965 година Кадаре написва романа „Чудовището“, който е остро разкритикуван и забранен за печат, а авторът обвинен от критиката в използване на декадентска техника на писане. Едва след цели 25 години, през 1991 година, този му роман вижда бял свят.

ФАМИЛНАТА КЪЩА НА КАДАРЕ В АРГИРОКАСТРО

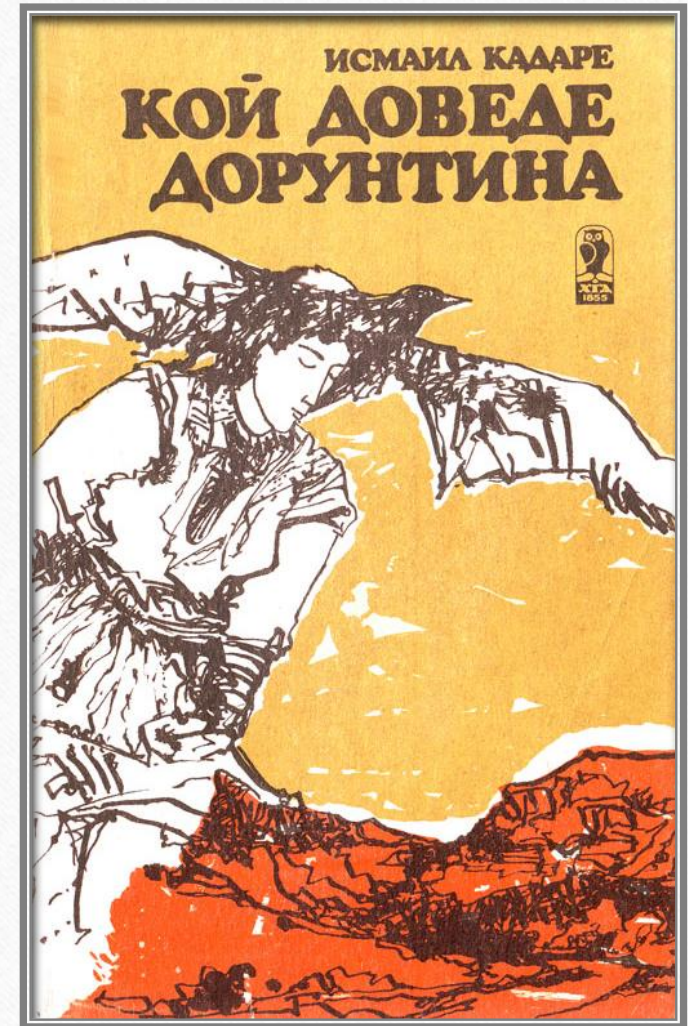
ПРИЗНАНИЕ И НАГРАДИ

- Исмаил Кадаре бързо става популярен в родината си, където е удостоен с няколко награди. Изключително добре е приет и в чужбина.
- През 1982 година обаче, е обявен за „враг“ от Съюза на албанските писатели. Обявен е в прикрита критика на комунистическия режим, той изпада в немилост и е принуден да публикува най-вече в чужбина. През 1990 година емигрира във Франция.
- Той е носител на международната награда „Чино дел Дука“ (1995), на първата международна награда „Ман Букър“ (2005), на Наградата на принцесата на Астурия (2009) и на наградата „Ерусалим“ (2015).
- Подобно на Филип Рот, Милан Кундера и Харуки Маруками, той е многократно номиниран за Нобелова награда за литература.

„КОЙ ДОВЕДЕ ДОРУНТИНА“

Повестта „Кой доведе Дорунтина“ (1979) на Исмаил Кадаре е художествено произведение, което съчетава фолклорна легенда с философско и морално осмисляне на човешкия дълг и силата на дадената дума. Авторът използва стара албанска легенда, за да постави универсални въпроси за честта, обещанието, границата между живота и смъртта и сблъсъка между традицията и разума. В центъра на повестта стои загадъчно събитие, което разклаща логиката и принуждава героите да се изправят пред силата на древния морален закон, наречен „беса“.

НАЧАЛОТО...

- Действието се развива в малка балканска област, където живее семейство с много синове и една дъщеря – Дорунтина. Решават да я омъжат далеч от родния и дом, за да укрепят връзките си с други земи. Майката обаче, се противопоставя на това решение, защото се опасява, че ще остане сама и няма да вижда дъщеря си. Тогава най-малкият и син – Констандин, и дава клетва (беса), че ако някога майка им пожелае, той лично ще доведе Дорунтина обратно у дома.
- След време обаче, всички братя загиват един по един, кой във война, кой от чумата, която е върлувала, включително и Констандин. Майката остава сама и сломена от мъка. В своята болка, тя отива на гроба на малкия си син и го проклина, за дето не е спазил обещанието си. Малко след това, в дома и се случва нещо необяснимо – Дорунтина се завръща, по нейните думи, доведена от своя брат Констандин, който е мъртъв от три години.

РАЗВРЪЗКАТА...

- Скоро след пристигането им, Константин изчезва, а Дорунтина е обърквана и уплашена. Тя твърди, че брат и я е взел през нощта и я е довел на кон. Но не може да си обясни как е възможно това, след като той всъщност е мъртъв. Случаят предизвиква смут сред хората и властите, за това разследването за нейното пристигане е поето от капитан Стреси – представител на държания ред и разума.
- Капитан Стреси започва да търси логично обяснение на случилото се. Той се опитва да намери свидетели, ходи до дома на Дорунтина, за да я разпитва, проверява гроба на Константин и се оказва, че той е разместен, но все пак капитанът се опитва да докаже, че зад мистерията стои човешка измама.

РАЗВРЪЗКАТА...

- Госпожа Майката получава удар още при пристигането на дъщеря си, разбирайки по какъв начин всъщност се е случило това, а Дорунтина се поболява, при мисълта, че през цялото време е пътувала с мъртвец на кон. И двете падат безпомощни на легло и не след дълго умират заедно. С тяхната смърт, завинаги се слага край на Вранаите.
- Постепенно обаче, капитан Стреси осъзнава, че не става дума за обикновено престъпление или измама, а за нещо, което надхвърля законите на логиката. А именно, вярата в бесата – в свещената дума, която трябва да бъде изпълнена на всяка цена и чейта, се оказва по-силна от смъртта. Константин е изпълнил обещанието си, дори след като е напуснал света на живите.

В края на романа, Исмаил Кадаре не дава еднозначен отговор на въпроса: „Кой доведе Дорунтина?“. Вместо това, той оставя читателя сам да избере между рационалното и митичното обяснение. Произведението показва, че в някои култури, моралният закон и дадената дума имат по-голяма тежест от самия човешки живот. „Кой доведе Дорунтина“ е повест за силата на обещанието, за трагичната цена на традицията и за границите на човешкия разум. Чрез тази история, авторът напомня, че най-могъщите сили, не винаги са свръхестествените, а онези, които хората създават чрез своята вяра, чест и памет.